

Samarbete pågår på många olika områden

Sammanlagt har ett tjugofemtal av 40 lärosäten nämnt att de på något sätt samarbetar med andra lärosäten om högskolepedagogisk utveckling. En del av samarbetena är regionala, andra rör en viss fråga, t.ex. digitalt lärande, eller är professionsrelaterade. Ett fåtal har konkretiserat vad samarbetet bidrar med till den egna högskolepedagogiska verksamheten eller tagit upp mervärdet av att samarbeta med andra. Svaren visar att många av lärosätena ingår i olika typer av nätverk som de anser arbetar med högskolepedagogisk utveckling.

De svårlösta frågorna handlar framför allt om en stor efterfrågan på nationella resurser till samarbete inom högskolepedagogisk utveckling för att hitta lösningar på samhällsutmaningar, utveckla utbildningen och utbyta erfarenheter. De handlar om huruvida samarbete mellan lärosäten skulle kunna underlätta utvecklingsarbetet på områden som är gemensamma (t.ex. digitalisering), göra det mer resurseffektivt och bidra till en högre kvalitet i utbildningen.

Sammanställningen

Av de 40 lärosäten som har svarat på UKÄ:s fråga har ett tjugofemtal nämnt samarbeten med andra lärosäten i sina beskrivningar av det högskolepedagogiska utvecklingsarbetet. I flera konkreta samarbeten är det dock bara den ena parten som har tagit upp det i sin beskrivning, vilket gör att vi med säkerhet kan säga att *minst* ett tjugofemtal av de 40 lärosätena samarbetar med andra inom högskolepedagogisk utveckling.

UKÄ har inkluderat forskningsarbeten inom högskolepedagogik i sammanställningen när det står hur forskningsresultaten bidrar till det högskolepedagogiska utvecklingsarbetet, inte annars eftersom de två verksamheterna kan löpa i parallella spår vid ett lärosäte.

Vanligast är samarbete i beskrivningarna från de enskilda utbildningsanordnarna – nästan alla beskrivningar tar upp samarbete. Ungefär hälften av högskolorna har tagit med samarbete i sina beskrivningar och det finns en stor variation i vad samarbetena handlar om. En majoritet av universiteten nämner samarbeten. Hälften av dessa svar fokuserar på nätverk och organisationer som de ingår i.

Samarbete är vanligare bland de enskilda utbildningsanordnarna

Svaren visar att det bland enskilda utbildningsanordnare är mycket vanligt att samarbeta med andra och även att dra nytta av kompetens från andra i det högskolepedagogiska utvecklingsarbetet. För några av de enskilda utbildningsanordnarna handlar det om det regionala samarbetet kring verksamhetsintegrerat lärande (VIL) i vårdutbildningarna som etablerats i Stockholmsregionen. Där samarbetar enskilda utbildningsanordnare, universitet, högskolor och regionen om att till exempel utveckla pedagogiska handledningsmodeller och på andra sätt stärka förutsättningarna för studenternas lärande. Ett annat exempel är att Enskilda Högskolan Stockholm har tagit hjälp av KTH Learning Lab när hela lärarkollegiet arbetat med högskolepedagogiska frågor. Lärare från några av de enskilda utbildningsanordnarna har gått (behörighetsgivande) högskolepedagogiska kurser vid andra lärosäten.

Nästan lika många högskolor (som enskilda utbildningsanordnare) tar upp samarbete i sina svar. Högskolornas samarbeten kan handla om att tillsammans med andra anordna behörighetsgivande högskolepedagogiska kurser, vidareutbildning i mentorskap för pedagogiskt meriterade lärare eller en återkommande konferens om lärande. Ett exempel på det sistnämnda är konferensen Lärarlärdom, som samarrangeras av Blekinge tekniska högskola och Högskolan Kristianstad (och från 2019 deltar även Malmö universitet). Ett annat exempel är att lärare från Kungl. Konsthögskolan har deltagit i högskolepedagogisk utbildning vid Konstfack. Tidigare har några högskolor samarbetat om att ge forskarhandledarutbildning.

En majoritet av universiteten skriver att de samarbetar med andra lärosäten; ungefär hälften är specifika om vilka de samarbetar med eller vad. Exempel på konkretiseringar är att Örebro universitet ingår i ett högskolepedagogiskt nätverk med Linköpings universitet och Mälardalens högskola och att Göteborgs universitet tillsammans med Chalmers tekniska högskola anordnar en återkommande temadag om blended learning, BlendIT.

Annat som lärosätena anger att de samarbetar om är till exempel den vetenskapliga e-tidskriften Högre utbildning.

Flera olika sätt att samarbeta om högskolepedagogiska kurser

En handfull enskilda utbildningsanordnare och högskolor nämner att deras lärare går högskolepedagogiska kurser som anordnas av andra lärosäten. För Högskolan Väst handlar det om en del i ett bredare, avtalsbundet, samarbete med Göteborgs universitet kring högskolepedagogisk utveckling. Högskolan Väst har fått platser på Göteborgs universitets högskolepedagogiska baskurs i utbyte mot att

verksamhetsledaren arbetar som föreläsare, handledare och examinator på kursen. I avtalet ingår även att de två lärosätenas medarbetare kan använda varandras högskolepedagogiska kompetens i annat pedagogiskt utvecklingsarbete.

Några av lärosätena tar upp Swednets nationella kurs för personer som arbetar med högskolepedagogisk utveckling, *Att arbeta strategiskt med högskolepedagogisk utveckling*. Kursledningen kommer från fem olika lärosäten (2019). Ett annat exempel är den högskolepedagogiska kursen Open Networked Learning, som samlar deltagare från såväl svenska som utländska lärosäten.

Lärosätena ingår i många olika nätverk

Sammanlagt nämner lärosätena knappt 30 olika nätverk och organisationer som de deltar i. Av dessa är drygt 10 internationella. Några av de internationella nätverken har fokus på forskning och den högskolepedagogiska kopplingen är oklar. Det finns regionala nätverk om lärande inom högre utbildning (Lärosäten Syd, Lärosäten Nord och Västsvenska kontaktnätverket för flexibelt lärande). En del nätverk är professionsinriktade. Det kan vara nätverk som främst samlar personer som arbetar med högskolepedagogisk utveckling (t.ex. Swednet, ICED), föreståndarna för de sex största lärosätens högskolepedagogiska enheter (U6) eller forskarhandledarutbildare (NFU, Doctoral supervision trainer network). Några nätverk arbetar med digitala och IKT-relaterade frågor inom högre utbildning (t.ex. ITHU och Rum för lärande). Andra nätverk har fokus på en viss ”pedagogisk metod” (Constructive alignment, Supplementary Instruction, Nätverket för problembaserat lärande i högre utbildning) eller på utveckling inom specifika utbildningar, till exempel CDIO för ingenjörsutbildningarna och NIPNET för utbildningar inom hälsa och social omsorg. På vilket sätt deltagandet i nätverken bidrar till det lokala högskolepedagogiska utvecklingsarbetet framgår sällan av redovisningarna.

Inspel om samarbete från deltagarna i den virtuella konferensen

Ett trettiotal personer valde att diskutera samarbete under UKÄ:s session på den virtuella konferensen. Två frågor utgjorde utgångspunkten för samtalen. De publicerades på konferensens webbsida två dagar innan arrangemanget: ”Om resurserna är desamma som i dag, respektive om det finns mer resurser: Vilka typer av samarbeten skulle du vilja se mer av? Saknar ni något stöd från nationell nivå för att ytterligare stärka samarbeten utanför lärosätet?”

Deltagarna diskuterade i virtuella rum under ca 20 minuter och delade med sig av sina reflektioner till UKÄ. Sådant som kom fram med koppling till högskolepedagogisk utveckling och samarbete var till

exempel önskemål om mer samarbete mellan lärosäten om kurser – i samma anda som open networked learning – och mer formellt organiserade samarbeten om kärnfrågor alternativt gemensamma frågeställningar. Deltagare ville även att samarbete sker i högre grad på systemnivå. Andra förslag var att samordna så att det är samma krav och utbildning inom högskolepedagogik [vid lärosätena] samt att skapa en gemensam förståelse och komma överens om tolkningar av regelverk (pedagogisk utveckling, digitala verktyg). Mer internationellt samarbete utanför Norden efterfrågades, för att förbättra tillgången på kunskap på engelska inom pedagogisk utveckling, vilket skulle bidra till kurser, forskningsprojekt och annat. Ett annat förslag var nationellt samarbete kring ett eller flera ”vetenskapliga råd” inom högskolepedagogik för att kunna dela erfarenheter och resultat. Även nationellt erfarenhetsutbyte mellan personer med samma roller önskades. På forskningsområdet föreslog deltagare möjlighet att söka medel till forskning och internationalisering och ett uppdrag till Vetenskapsrådet om att etablera forskarskolor om högskolepedagogisk forskning.

Stöd på nationell nivå som deltagarna saknade var sådant som resurser (”det mesta sker i dag på ideell bas och är beroende av eldsjälar”), en projektledare som underlättar att utveckla lärosätets gemensamma kurser samt informationskanaler och människor som hjälper till så att projekt och kompetenser hittar varandra (och därmed gör nätverkandet enklare).

Svårlösta frågor

UKÄ har i sitt förberedande arbete, sina utåtriktade aktiviteter och i samtal med personer från lärosätena uppfattat svårlösta frågor, dvs. områden där det finns motsättningar som påverkar arbetet och resultaten av det högskolepedagogiska utvecklingsarbetet. Inom temaområdet samarbete finns bland annat följande svårlösta frågor:

- Alltför små resurser finns för pedagogiskt utvecklingsarbete på lärosäten – skulle samarbete kunna göra att resurserna räcker till mer eller kan användas mer effektivt och att erfarenheter kan tas tillvara av fler på ett bättre sätt än i dag?
- En del samarbeten mellan lärosäten handlar om att högskolepedagogisk utveckling är personberoende och blir därmed sårbara – hur kan de göras mindre sårbara och mer systematiska?
- Nationella resurser för samarbete och samverkan saknas, men efterfrågas av många.
- Efterfrågan är stor på nationella resurser för erfarenhetsutbyte inom högskolepedagogisk utveckling, men har inte funnits sedan NSHU lades ner 2009.

- Det finns många samhällsutmaningar som lärosätena behöver hantera, men sällan söker lösningar på tillsammans. För en del av utmaningarna är högskolepedagogisk utveckling en del av lösningen. Några lärosäten uttrycker en vilja att ta sig an dem tillsammans med andra. Det kan till exempel handla om hur man – med hjälp av högskolepedagogik – kan hitta sätt att utbilda fler barnmorskor, sjuksköterskor och lärare trots att antalet praktikplatser (eller motsvarande) är begränsat. Andra utmaningar handlar om breddad rekrytering eller ett breddat deltagandet, om att minska avhoppet från utbildningar, eller om att kunna undervisa för en hållbar utveckling och i relation till målen i Agenda 2030. Hur kan samarbete inom högskolepedagogisk utveckling underlätta att hitta lösningar på samhällsutmaningar och även att sprida erfarenheterna i större omfattning än för närvarande?
- Lärosätena ingår i en mängd nätverk. De investerar förmodligen betydande resurser i nätverksaktiviteter samtidigt som resurserna är begränsade och det ofta verkar saknas en systematik i hur nätverksengagemanget omvandlas till konkret utveckling på hemmaplan.
- Digitaliseringen pågår för fullt inom den högre utbildningen och är en prioriterad politisk fråga, men omställningen är resurskrävande och fortfarande finns oklarheter om vad och hur den kan göras, vad som är bra lösningar. Kan, och i så fall hur kan, samarbete mellan lärosätena underlätta utvecklingsarbetet, göra det mer resurseffektivt och bidra till en högre kvalitet i utbildningen?
- Ämnesdidaktik för undervisning på högskolenivå får i jämförelse med forskning ännu mindre uppmärksamhet än högskolepedagogisk utveckling får, trots att den är viktig för studenternas lärande. Hur kan den högskolepedagogiska ämnesdidaktiken uppmärksammas, stärkas och utvecklas genom samarbete mellan lärosätena?